

„Akkoriban itthon azt sem tudták, mi az a menedzsment”

Képzés az impresszálásról, a hangversenyrendezésről, a lemezkiadásról

Több mint negyedszázaddal ezelőtt indult el a Zeneakadémián az első zenei menedzser tanszak, Strém Kálmán és Klenjánszky Tamás kezdeményezésére. Ők ugyanis pontosan látták, hogy az állami monopóliumokra épülő rendszer hamarosan összeomlik, s erre a hivatásra meg kellene tanítani egy generációt... Majd tizenöt évvel később lett folytatás, Retkes Attila vezetésével. A zenetörténész, közgazdász, kulturális szakember azt mondja, a pályakezdő diplomás művészek többsége még ma sincs tisztában a saját karrierépítés lehetőségeivel, korlátaival. A Zeneakadémián arra törek-szenek, hogy a hallgatók számára közvetlenül is hasznosítható tudást adjanak, s a legfelkészültebb vendégelőadók nyújtsanak tájékoztatást az impresszálásról, a fesztiválrendezésről vagy a lemezkiadásról.

I *Hogyan indult 1991-ben a komolyzenei profilú menedzser szak a Zeneakadémián? Ismerte ennek az előzményeit?*

– Akkoriban én mindössze 19 éves voltam, másodéves zenetudományi szakos hallgató, s még fogalmam sem volt az előzményekről, nem láttam át a folyamatokat. Utólag raktam össze a mozaikkockákat – amikor (17 évvel később) már magam is tanítani kezdtem. Közvetlenül a rendszerváltás után két kiváló zenei menedzser, Klenjánszky Tamás és Strém Kálmán felismerte, hogy a korábbi, állami monopóliumokra épülő zenei intézményrendszer (Országos Filharmónia, Interkoncert, Magyar Hanglemezgyártó Vállalat) pillanatokon belül összeomlik, és nincs helyette semmi... A régi, két világháború közötti struktúrához nem lehetett visszanyúlni, a nyugat-európai gyakorlatot sem lehetett automatikusan átvenni, mert a magyar kulturális élet szereplői azt sem tudták, hogy mi az a menedzsment. Strém és Klenjánszky ezért találta ki, hogy az új generációt, a zeneakadémistákat kellene megtanítani erre a szakmára. Posztgraduális képzésként hirdették meg – az utcáról nem lehetett jelentkezni, csak zenei diplomával. Így indult Magyarországon először zenei menedzserképzés. Érdekes, hogy ugyanebben az időben, hasonló megfontolásból egy RTV zenei rendező-szerkesztő szak is indult a Zeneakadémián, aminek megszervezésére Erkel Tibort és Szirányi Jánost kérték fel. Ennek a képzésnek én is hallgatója lettem, a muzikológia mellett másoddiplomát szereztem, így kerültem közelebb a médiához, kezdtem el rádiózni. Sajnálatosnak tartom, hogy 1994-ben mindkét posztgraduális tanszak megszűnt.

I *Mi volt ennek az oka?*

– Azt, hogy a Zeneakadémia akkori vezetése nem ismerte fel ennek jelentőségét, egyáltalán nem hiszem. Inkább adminisztratív akadályokra gondolok – ne feledjük, hogy még a bolognai rendszer előtt, egy nagyon merev intézményi struktúrában tanultunk, dolgoztunk.

I *A folytatásra pedig 14 évet kellett várni... De akkor már az Ön irányításával kelt új*

életre a képzés. Miért került azonban a Jazz Tanszékhez?

– A zenei menedzsment nem önálló tanszakként, hanem egy szabadon választható tantárgyként, kicsit búvópatak-szerűen indult újra a Zeneakadémián 2008-ban. Erre az intézmény hallgatói közül bárki jelentkezhetett, vagyis klasszikus zenei, jazz és népzenei tanszakokról is, valamint BA, MA, DLA és PhD hallgatók egyaránt. Ekkor már a zenetudomány és az RTV zenei rendező mellett közgazdász diplomával, Master of Business Administration (MBA) képzettséggel is rendelkeztem –tréfásan azt szoktam mondani, hogy a zenetudósok között én vagyok a legjobb közgazdász, a közgazdászok között pedig a legjobb muzikológus. Talán ezért tüntem alkalmasnak a feladatra. Egyszerűen azért került a képzés a Jazz Tanszék szervezeti keretei közé, mert Binder Károly tanszékvezető mutatta a legnagyobb nyitottságot iránta, s ő fogadtatta el a Szenátussal, hogy újra legyen ilyen képzés.

I *Mi a képzés menete, s milyen a tantárgyi struktúrája?*

– A Zenei menedzsment tantárgy oktatásának célja, hogy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatóit megismertesse azzal a társadalmi, jogi és gazdasági környezettel, illetve azzal az intézményrendszerrel, amelynek keretei között előadóművészi/alkotóművészi pályájukat folytatni fogják. Sőt: ha az élet úgy hozza és kívánja, akkor ők maguk is képesek legyenek zenei intézményeket vagy produkciókat menedzselni. Tapasztalatok szerint a pályakezdő diplomás zeneművészek többsége még most, 27 évvel a rendszerváltás után sincs tisztában a saját „karrierépítési” lehetőségeivel és korlátaival, a zenei menedzsment alapvető feladataival és egyes részterületeivel (például impresszálás, koncertrendezés, hanglemezkiadás, produkciós feladatok). Az Akadémián a társadalmi, jogi és gazdasági környezet, illetve az intézményrendszer bemutatása nem korlátozódik Magyarországra, hanem az Európai Uniót kezelő földrajzi-közigazgatási egységként, ezen belül ismertette a magyar sajátosságokat. A

ELSŐ A MENEDZSERI SZEMLELET

A Werk Akadémia komolyzenei menedzser képzést indít februárban, amelynek szakmai vezetője Meczner Vera, a Gradus Művészügynökség vezetője, s előadói között megtalálni Zimányi Zsófiát, Gedényi Ildikót, Bíró Csillát, Erdődy Orsolyát, Peller Mariant, Körner Tamást, Horváth Zsoltot és Kovács Gézát is.

Balogh Máté, a kortársPROs Kft. ügyvezetője szerint, aki egyébként a Werk Akadémia PR és kommunikációs ügyeiért is felel, ennél a féléves képzésnél a menedzseri szemlélet az első. Olyan hallgatókat igyekeznek kiválasztani, akik a brandépítés, a marketing terén valamilyen tapasztalatokkal rendelkeznek, s akár közgazdász, jogi vagy marketinges végzettséggel, gondolkodással bírnak. A féléves képzés során a jelentkezők megismerhetik a komolyzenei menedzsmet, a sajtó, a marketing, a szerzői

jog, a produkció- és koncertszervezés alapjait, a zenekari menedzsmet és zenekari ügyvezetés irányait, a klasszikus zenében rejlő piaci import lehetőségeit, a hatékony pályázatírási és szponzorációs megoldásokat. A hallgatók a heti két iskolai alkalmon túl több, a hazai klasszikus zene meghatározó helyszínén folyó gyakorlati órán vehetnek részt, ahol első kézből tapasztalhatják meg a koncertek szervezésének metódusait. A felnőttképzés végén pedig egy teljes hangversenyt kell maguknak megszervezniük, s a végzettségükről oklevelet is átvehetnek.

A Werk Akadémián már évek óta folyik sikeres színházi, könnyűzenei és képzőművészeti menedzser képzés, s azért döntöttek úgy, hogy most a komolyzenei szakot is elindítják, mert úgy vélik, hogy ezen a területen erősen érezhető a szakmai hiány.

mára közvetlenül is hasznosítható tudást adjunk.

! *Kik azok, akik ezeket az ismereteket megtanítják a növendékeknek?*

– Egyáltalán nem gondolom, hogy én lennék Magyarország legjobb zenei menedzser – nekem egyfajta koordinátori szerepem van. Az egyes részterületekhez mindig igyekszem a legjobb szakembereket meghívni, akik legalább 1, legfeljebb 3 előadást tartanak az adott témában. Az állandó vendég-előadói kör, akik minden kurzuson részt vesznek: Bíró Csilla impresszárió; Igric György, a Filharmónia korábbi igazgatója; Hollós Máté zeneszerző, a Hungaroton vezérigazgatója; Simon Géza Gábor jazztörténész és producer; Turjányi Miklós fesztiváligazgató; Zipernovszky Kornél médiaszakember.

! *Mikor lesz ismét ilyen képzés?*

– A Zeneakadémián azt sajnos nem sikerült elérni, hogy a tárgy újra önálló tanszak legyen; ez egy szabadon választható képzés, melynek elindításáról a Szenátus minden tanévkezdés előtt dönt. Ennek megfelelően azt remélem, hogy 2017 szeptembertől indul majd a következő.

R. Zs.

hallgatók így a zenei menedzsmet fogalomkörén belül alapszintű európai integrációs ismeretekhez is jutnak. A képzésben részletesen vizsgáljuk a zenei menedzsmet egyes részterületeit: a művész-menedzsmet (impresszárió), a hangversenyrendezést, a fesztiválrendezést, a hangplemezkiadást. Bemutatjuk a zenei menedzsmet háttértevékenységeit (ezek közé tartozik a

stage management, a marketing, a promóció, a merchandising), az értékkeresztő zene és a média viszonyát itthon, valamint az Európai Unióban. A tantárgy a pályázati lehetőségekkel, szponzorációval és mecénatúrával ugyancsak foglalkozik. Az elméleti-alapismereti bevezetés után valamennyi részterületen a gyakorlatra, az esettanulmányokra fókuszálunk, hogy a hallgatók szá-

Zene pénzügyi ellenőrzéssel

Petra Schneidewind közgazdász a kulturális ágazatban alkalmazandó egységes kontrolling szószólója

Az interjú készítője: Sven Scherz-Schade

Petra Schneidewind 16 éve szerzett doktori címet „Színházi menedzsmeninformációs rendszer kifejlesztése” témában, ami annak idején a legtöbb kulturális intézmény számára fehér foltnak számított. Ma a Ludwigsburgi Pedagógiai Főiskola kultúrmenedzsmet-továbbképzési részlegének vezetője. 2014-ben részt vett a „Forum Theater-Controlling” elnevezésű munkacsoport életre hívásában, amely a színházaknál és zenekaroknál kontrollinggal foglalkozó vagy kontrollerként dolgozó szakemberek számára biztosít lehetőséget a vélemény- és tapasztalatcserére.

! *Németországban a kulturális intézmények intendánsai képzettségüket tekintve gyakran bölcsészek, és a zenekarok vezetői többnyire egykori zenészek. Az életrajzok rendkívül eltérőek, egy pontban azonban egyezniük kellene: szükség volna gazdasági ismeretekre, nem?*

– Nem lenne rossz, de csak ritkán fordul elő. Rőgtön az elején szeretném azonban tisztázni, hogy vannak alpból jó gazdasági érzékkel ren-

delkező intendánsok és művészek, akiknek van hozzá tehetségük. Mindig igyekszem eloszlatni azt a téveszmét, hogy az üzemgazdaság valami különleges dolog. Kontrollinggal bárki foglalkozhat, aki ismeri a számolási alapműveleteket, és józan paraszti ésszel bír... és jól kommunikál. Nem ragaszkodnék ahhoz, hogy egy leendő intendáns például feltétlenül rendelkezzen üzemgazdász képesítéssel.

! *Van lehetősége annak kulturális kontrollingot tanulni, akinek nincs gazdasági vénája, vagy nem bízik abban, hogy van neki?*

– Ezt ilyen formában sehol nem oktatják. Nálunk Ludwigsburgban például van mesterképzés kulturális menedzsmet szakirányban, ahol a kontrolling és az üzemgazdasági számvitel kötelező tárgyak. Ezeket két féléven át oktatjuk, és vizsgát kell tenni belőlük. De ez a kép-